

Museum Bronbeek

Abstract

Museum Bronbeek werd in 1863 geopend als onderdeel van het Koloniaal Militair Invalidenhuis, nabij Arnhem. Het bevat een grote collectie aan militaria, maar ook etnografische en andersoortige objecten.

Geschiedenis van het museum

Nadat [Koning Willem III](#) in 1862 het landgoed Bronbeek had overgedragen aan de Nederlandse Staat, werd er in 1863 een tehuis gesticht voor invalide koloniale militairen die gediend hadden in het [Koninklijk Nederlands-Indisch Leger](#) (KNIL). Reeds vanaf 1880 was het tehuis ook opengesteld voor militairen van de Koninklijke Marine, dit gold vanaf 1963 ook voor andere krijgsmachtdelen.

Door de jaren heen schonken leden van het Koninklijk Huis, het Ministerie van Koloniën en gepensioneerde hoge ambtenaren en militairen objecten zoals wapens, vaandels, medailles en portretten aan het tehuis. Zo ontwikkelde Bronbeek zich tot een toonbeeld van de Nederlandse overheid, het Koningshuis en de koloniale expansie. In de loop van de tijd kreeg het tehuis zodoende ook een museale functie.

Tot 1959 was het tehuis en haar museum ondergebracht bij het Ministerie van Koloniën, hierna viel het onder het toen nieuwe Ministerie van Defensie, waar het tot op heden onderdeel van is. Tot 1950 werden de objecten in het museum nog altijd op de typische negentiende-eeuwse-maniër tentoongesteld: de muren waren volgehangen met schilderijen en aan weerszijden van een smal pad werd een grote hoeveelheid objecten getoond.

In 1951 werd de museumopstelling in samenwerking met conservatoren van het [Tropenmuseum](#) (tegenwoordig Wereldmuseum Amsterdam) aangepast. De nieuwe opstelling was meer etnografisch van aard en een gedeelte over de Tweede Wereldoorlog in Azië werd toegevoegd. Na een complete renovatie van het museum en tehuis in 1998, veranderde in 2010 ook de inhoudelijke koers: het museum werd een koloniaal militair historisch museum, dat het handelen van de koloniale overheid centraal stelt.

In 2024 opende Museum Bronbeek een nieuwe vaste opstelling van de collectie.

[image] *Interieur van de begane grond van Museum Bronbeek, 1980* ([Paul van Galen / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#))

Herkomstonderzoek

De collectie van Museum Bronbeek is zoekbaar op de [collectiewebsite](#) van het museum. De bibliotheek met meer dan 15.000 boeken is zoekbaar via [Worldcat](#).

Archiefmateriaal met betrekking tot Museum Bronbeek bevindt zich voornamelijk bij het [Nationaal Archief](#) (Ministerie van Koloniën, verspreid over verschillende afdelingen) in Den Haag. Ook bevindt zich materiaal bij het museum zelf, dat is zoekbaar via de [collectiewebsite](#). Het museum werkt op dit moment aan een digitale reconstructie van haar archief.

In 2024 heeft Museum Bronbeek een [website](#) gelanceerd met 6000 biografieën van Ridders in de Militaire Willems-Orde. Hierin zijn verschillende publicaties over de Militaire Willems-Orde verzameld, aangevuld en online doorzoekbaar gemaakt. Er kan worden gezocht op naam, jaartal, rang of legeronderdeel. Individuele pagina's bevatten een persoonlijke informatie, informatie over detachering en archiefverwijzingen. Het museum houdt ook een [blog](#) bij, waar artikelen zijn te vinden over het onderzoek dat het museum verricht.

Het museum beheert verschillende datasets over stamboeken van het KNIL, uitgezonden militairen in de periode 1945-1950 en Japanse krijgsgevangenen en burgerambtenaren. De datasets zijn te gebruiken in het museum en de indexen zullen in de toekomst beschikbaar zijn in het [dataset-register](#) van het Consortium Koloniale Collecties.

Related Aids

- [Bronnen](#)
- [Leger- en marinepersoneel in gekoloniseerde gebieden](#)
- [Hoofdcursus Kampen](#)
- [Volkenkundig Museum Justinus van Nassau](#)

Primary sources

Boek:

Smits, J. C. J. Gedenkboek van Het Koloniaal-Militair Invalidenhuis Bronbeek. Arnhem: P. Gouda Quint, 1881. Boek uit 1881 geschreven door de eerste commandant van het tehuis, geeft een geschiedenis van de eerste periode en een uitvoerige beschrijving van de binnenkant van het tehuis. Het boek bevat vele illustraties waarop verschillende objecten duidelijk worden weergegeven.

<https://www.google.nl/books/edition//xhlCAQAAMAAJ?hl=nl&gbpv=1,WorldCat 882982014>

Secondary sources

Website:

Ridders Militaire Willems-Orde Website met 6000 biografieën van Ridders in de Militaire Willems-Orde. Pagina's bevatten veel informatie over individuele militairen (rang, detachering, etc.).

<https://www.rmwo.nl/>

Website:

Collectiewebsite Museum Bronbeek Collectiewebsite van Museum Bronbeek, waarop de gehele collectie doorzoekbaar is.

<http://museumbronbeek.nl/>

Boek:

Bevaart, W. Bronbeek: ontstaan en ontwikkeling van een militair rusthuis en museum. Utrecht: Matrijs, 2025. Boek uit 2025 over de geschiedenis van het

tehuis. Dit is een herziene en geüpdatete versie van het originele boek 'Bronbeek : tempo doeloe der liefdadigheid' uit 1998.

<https://search.worldcat.org/title/1514612612?oclcNum=1514612612>, [ISBN 9789053456057](#), [WorldCat 1514612612](#)

Relevant Data

TO BE FILLED

first edited by Wiebe Reints as original author on 2024-10-02

last edited by Pauljac Verhoeven; John Klein Nagelvoort on 2025-07-07 (applies to section: Main-text; Sources)